

Motion till riksdagen 2025/26:1621

av Mats Berglund (MP)

Nationell satsning på cykelinfrastruktur i Roslagen och liknande landsbygdsområden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en utbyggnad av cykelinfrastruktur i Roslagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att utreda ett särskilt statligt stödprogram för utbyggnad av cykelinfrastruktur på landsbygden och i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Roslagen är en unik del av Sverige – med levande kulturlandskap, sjönära skärgårds-samhällen och tätorter inbäddade i en storslagen natur. Här finns flera vandringsleder: Roslagsleden, Upplandsleden och S:t Olavsleden, för att nämna några. Här förenas jordbrukets historiska prägel med växande orter som attraherar såväl nya invånare som besökare. Men infrastrukturen har inte följt med i utvecklingen. Det gäller inte minst cykelinfrastrukturen.

Att cykla i Roslagen i dag är i praktiken ofta att tvingas ut på smala landsvägar, utan vägren, tillsammans med tung trafik. Det gäller arbetspendlare, fritidscyklister, barn och unga samt besökare på upptäcktsfärd längs kusten. Detta är ohållbart ur både säkerhets-, klimat- och jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv.

Särskilt iögonfallande är att många samhällen i Roslagen saknar säkra och separerade cykelvägar mellan bostadsområden, skolor och kollektivtrafik. Det begränsar människors rörelsefrihet, gör vardagslogistiken bilberoende och försämrar förutsättningarna för en aktiv och hållbar livsstil.

Stora vinster för hållbar utveckling

Samtidigt finns enorm potential. En väl utbyggd cykelinfrastruktur i Roslagen skulle

- göra vardagliga resor enklare, säkrare och mer hållbara, oavsett ålder och bostadsort
- minska klimatpåverkan genom att skapa realistiska alternativ till bil på kortare sträckor
- stärka den lokala besöksnäringen, som redan lockar tiotusentals turister årligen – men där hållbar mobilitet saknas
- skydda och lyfta fram kulturlandskapet genom att göra det tillgängligt i en mer mänsklig hastighet
- knyta ihop glesbygder och tätorter på ett sätt som inte kräver nya stora vägsatsningar
- underlätta friluftslivet.

Men i dag är statens verktyg för att stödja utbyggnaden av cykelvägar utanför stadskärnor otillräckliga. Trafikverket bygger i första hand cykelvägar i tätorter eller längs större statliga vägar med hög gång- och cykeltrafik. Kommunerna saknar ekonomiska resurser för annat än mycket begränsade insatser. Roslagen – med sina många små samhällen, skolor och fritidshusområden – hamnar därmed i kläm.

Ett statligt initiativ för Roslagen och ett program för cykelinfrastruktur i landsbygd

För att stärka Roslagen både för boende och som besöksmål krävs ett statligt initiativ till en utbyggnad av cykelinfrastruktur i Roslagen. Såväl lokala cykelbanor som längre cykelvägar som binder ihop tätorterna behövs. På många ställen finns gamla banvallar, kyrkstigar och ett finare vägnät att utgå ifrån. En satsning på cyklingen skulle bidra till de lokala näringarna, såsom små hotell, gårdsbutiker, caféer och restauranger. Med sin historia och placering mellan skärgården, jordbruket och de gamla bruken har Roslagen potential att bli ett starkt besöksmål, ett "Upplands Österlen". Regeringen bör utreda de samlade behoven.

Det behövs vidare ett särskilt statligt program för cykelinfrastruktur på landsbygden och i glesbygd, med hänsyn till såväl vardagsresor som turism, servicependling och skoltransporter. Ett sådant program kan innehålla delar av följande:

- statlig medfinansiering av cykelvägar längs både statliga och kommunala vägar, utan krav på "funktionsmässigt samband"
- planerings- och tillståndsstöd till mindre kommuner med begränsade resurser
- möjlighet att kombinera cykelinfrastruktur med turism-, landsbygds- och folkhälsomedel
- tydliga mål i nationell infrastrukturplan för att inkludera landsbygdens behov och förutsättningar.

Skolvägar bör i detta sammanhang uppmärksammas som en särskilt viktig del av lokal cykelinfrastruktur – inte minst i mindre tätorter där barn och unga annars riskerar att bli beroende av bilskjuts eller skolbuss, även för korta avstånd.

Avslutning

Cykelvägar i Roslagen och i glesbygd och på landsbygden är inte bara en fråga om transport. Det är en investering i lokal rörlighet, i ett levande kulturlandskap, i besöksnäringen, i folkhälsan – och i samhällen som hänger ihop även utanför storstäderna.

Mats Berglund (MP)